

Budgetforlig 2023 - 2026 – Konsolidering af velfærden

Forligspartierne Venstre, Det Konservative Folkeparti, Dansk Folkeparti, Radikale, Nye Borgerlige og Slesvigsk Parti har den 22. september 2022 indgået forlig vedr. budget 2023 for Haderslev Kommune under overskriften: Konsolidering af velfærden

Den overordnede økonomiske ramme

Dette års budgetforlig skal ses i lyset af, at de økonomiske omstændigheder i Danmark og resten af verdenen har ændret sig, siden en samlet kommunalbestyrelse sidste år indgik et ansvarligt budgetforlig, som satte rammerne for de kommende års udvikling i Haderslev Kommune. Tiden er en anden og mange ting har ændret sig. Der er krig i Ukraine, inflationen er stigende, energiforsyningen er under pres, der er mangel på råvarer, situationen angående Covid-19 er uafklaret og arbejdsmarkedet er udfordret.

Regeringen har på baggrund af de store udfordringer valgt at prioritere det statslige råderum til sikkerhed og sundhed samtidig med, at der føres en stram finanspolitik. Det medfører, at kommunernes råderum, både indenfor drift og anlæg, i de kommende år bliver begrænset. I Økonomaftalen mellem regeringen og KL anerkender parterne, at kommunerne handler inden for en snæver økonomi og derfor skal foretage nødvendige, men hårde prioriteringer. Eventuelle økonomiske udfordringer skal således løses indenfor de nuværende økonomiske rammer.

I Haderslev Kommune har forligspartierne en ambition om, indenfor den økonomiske ramme at skabe balance mellem det højeste mulige serviceniveau for borgerne, investeringer i fremtiden og fastholdelse af en stabil og ansvarlig økonomisk kurs, som kommunens nuværende økonomiske politik er et udtryk for.

I disse år konstateres det, at velfærdsområderne er under pres, bl.a. på grund af den demografiske udvikling samt det forhold, at der i en stram økonomaftale mellem regeringen og KL kun tilføres begrænsede midler. Især situationen på Social- og Handicapudvalgets område har forligspartiernes opmærksomhed. Derfor har det været nødvendigt at skabe et øget råderum indenfor de øvrige udvalgs økonomiske rammer som kan bruges til at løse udfordringen på social- og handicapområdet. Dermed kan nogle af kommunens mest udsatte borgere understøttes på en ordentlig måde. Prioriteringen af dette område skal ses i forlængelse af, at Haderslev Kommune også tidligere har valgt at prioritere midler til socialområdet på trods af, at der ikke fra national side er blevet afsat midler til at løse de udfordringer, der er på det specialiserede socialområde.

Forligspartierne prioriterer fortsat vækstindsatsen som en helt afgørende forudsætning for kommunens langsigtede udvikling. På baggrund af årets fokus på "konsolidering af velfærden" har der været begrænsede muligheder for yderligere vækstinitiativer. Væksten skal derfor primært understøttes indenfor de kendte rammer og med de initiativer, der er igangsat de seneste par år. Budgetforliget afspejler endvidere en fastholdelse af den økonomiske kurs og dermed den økonomiske robusthed.

Hovedtallene for budgetforliget fremgår af nedenfor viste tabel og foretagne prioriteringer fremgår af bilag 2. Det konstateres, at der samlet set over de 4 år er en økonomisk balance.

Beløb i mio. kr.	2023	2024	2025	2026
Indtægter	-4.191,3	-4.321,0	-4.444,4	-4.566,0
Ordinære driftsudgifter	3.989,1	4.111,2	4.225,2	4.348,6
Anlæg	164,2	172,5	163,7	154,3
Lån, finans, mv.	38,0	50,1	53,6	51,0
Resultat	0,0	12,7	-2,0	-12,1

Klima

Forligspartierne ser det som helt afgørende at bidrage til den grønne omstilling og et bæredygtigt klima. Forligspartierne ønsker derfor at fremme den grønne dagsorden og arbejde for en bæredygtig udvikling i Haderslev Kommune.

Forligspartierne er enige om, at samarbejdet for bedre vandkvalitet i dam, fjord og Lillebælt skal udvides udover det hidtidige samarbejde mellem Sønderjysk Landboforening (SLF), PROVAS og Haderslev kommune. Landsdækkende interesseorganisationer, internationale forskere og erhvervsliv skal inddrages for at kunne komme i betragtning til en udpegning som kystvandråd.

At fremme den grønne dagsorden er det ansvarlige at gøre – både ud fra en økonomisk og en klimamæssig betragtning. Det drejer sig eksempelvis om vedvarende energi, ren fjord og dam, omstilling af vognpark, energibesparende tiltag af bygningsdriften, håndtering af spildevand og separering af affald. Mulighederne er mange og alle indsatser skal ses i rammen af Haderslev Kommunes videre arbejde med DK2020-projektet. Der er nu afsat midler til det overordnede arbejde via en styrkelse af planlægningsressourcerne, midler til etablering af sten rev og el-ladestandere, samt igangsæt et konkret arbejde med at omstille egen vognpark og busdrift.

Investeringer i Velfærden

Demografi

Forligspartierne har et stort fokus på at sikre fagligt robuste tilbud til alle kommunens brugere. Det gælder både børn, unge, voksne og udsatte borgere. Derfor er det vigtigt, at budgetterne følger udviklingen i befolkningen, herunder det stigende antal ældre borgere. Der tilføres midler til serviceområderne, til at håndtere den ændrede efterspørgsel af kommunens ydelser og tilbud, som følge af en ændret befolkningssammensætning. Der er årligt tilført 6,3 mio. kr. til senior og sundhedsområdet samt 0,8 mio. kr. til skole- og dagtilbudsområdet.

Social- og Handicapudvalget

Det specialiserede socialområde har været økonomisk udfordret i de seneste par år. For at afhjælpe de alvorligste konsekvenser af den økonomiske genopretning, har forligspartierne aftalt en model opdelt i tre faser.

I første fase håndteres finansiering af det oparbejdede merforbrug i 2022. Dette betyder, at driften i 2022 tilføres 4,5 mio. kr. fra det til formålet afsatte budgetværn under Økonomiudvalget. Der tages stilling til håndtering af et eventuelt yderligere merforbrug i forbindelse med årets regnskabsafslutning. Forligspartierne forventer, at Social- og Handicapudvalget arbejder aktivt for at reducere det samlede merforbrug i 2022 mest muligt.

Den anden fase vedrører budget 2023. Der tilføres årligt 14 mio. kr. til området (se bilag 2). Hermed har forligspartierne afsat midler til primært at kunne fastholde beskyttet beskæftigelse og væresteder. Udfordringer, ud over de i forliget tilførte midler, skal Social- og Handicapudvalget snarest muligt håndtere indenfor den samlede økonomiske udvalgsramme. I tredje fase, som er 2023, 2024 og 2025, er der fokus på investering i fysiske anlæg, med henblik på i de kommende år at kunne etablere lokale botilbud. Sidstnævnte med henblik på at kunne tilbyde lokale tilbud, hvor nærhed til pårørende vægtes højt. Derudover skal det øge muligheden for at imødegå det udgiftspres, som eksterne tilbud har påført social- og handicapområdet de foregående år. I arbejdet skal der også vurderes på, om det kan være relevant at genåbne eller omstille den eksisterende pladskapacitet.

Senior- og Sundhedsudvalget

Det er vigtigt for forligspartierne, at kommunens ældre borgere har en god og tryk hverdag med den hjælp de måtte have behov for. Dette skal naturligvis ses i sammenhæng med sundhedsområdet, hvor der bl.a. er stor fokus på forebyggelse. Et stigende antal ældre, og bl.a. mangel på medarbejdere i plejesektoren, er med til at udfordre området. Ud over de tilførte midler som følge af demografiudviklingen med flere ældre, afsættes der 4,6 mio. kr. årligt til udvalgets prioritering og håndtering af de udfordringer udvalget måtte finde væsentlige.

En vigtig del af det at give kommunens ældste borgere en tryk og god hverdag er indsatser fra det øvrige civilsamfund. Forligspartierne ønsker derfor samarbejdet med sociale foreninger samt andre frivillige organisationer øget mest muligt.

En anden vigtig gruppe i og omkring de ældres liv er de pårørende, ikke mindst familien og venner. Adgangen til samvær skal derfor fremmes og understøttes, således de ældre borgeres livskvalitet øges.

Stærke skoler

Forligspartierne ønsker, at Haderslev Kommune har en attraktiv og stærk folkeskole. De sidste års gode udvikling skal fortsætte. Men det anerkendes også, at strukturen er udfordret som følge af de kommende års mindre årgange og dermed færre elever. Der afsættes derfor yderligere 1,6 mio. kr. årligt til den i forvejen afsatte pulje, som kan understøtte de strukturelt mest udsatte skoler. Ud over dette, tilføres skoleområdet 2,0 mio. kr. årligt til afbødning af investeringsstrategien. Derudover afsættes yderligere 1,0 mio. kr. i 2023 til udvalgets prioriteringer.

Minimumsnormeringer i dagtilbud

De mindste af kommunens borgere skal have en tryk og god hverdag og Haderslev Kommune har i en årrække arbejdet med normeringerne. Forligspartierne glæder sig over, at årets økonomiaftale tilfører de resterende midler til at kunne leve op til de aftalte minimumsnormeringer. Fra 2024 tilføres årligt 15,5 mio. kr.

Ungebudgettering

For forligspartierne er det vigtigt at inddrage de unge hvor det er muligt. Et redskab hertil er "unge budgettering" hvorigennem unges initiativer kan understøttes økonomisk. Denne opgave finder forligspartierne det naturligt at placere i det nyoprettede Ungeudvalg. Udvalget har til opgave at tilrettelægge arbejdet og prioritere de nødvendige midler til indsatsen.

Den tidligere Buegade skole

En række foreninger har en midlertidig adresse i lokaler på den tidligere "Buegade Skole". Forligspartierne ønsker, at intensivere arbejdet med at finde en anden og mere permanent løsning for de berørte foreninger. Indtil en sådan løsning er fundet vil foreningerne kunne forvente at blive i de nuværende lokaler.

Grønt vintervedligehold

Klimændringer har betydning for driften. I stedet for de lune vintre og de meget tørre somre, er de stigende mængder regn nu en udfordring for vedligeholdelsen af vejene. Derfor er forligspartierne enige om at ændre de økonomiske styringsprincipper for vintervedligehold (snerydning). Ændringen består i, at der ved eventuelle mindreforbrug på vintervedligehold, vil være fuld overførselsadgang til efterfølgende år, hvor midlerne så kan anvendes til reetablering af veje/grøfter, som bliver ødelagt som følge af pludseligt opstået kraftigt regn. Regulering i tilfælde af et merforbrug i.f.m. en hård vinter reguleres som hidtil. Udvalget får dermed mulighed for at disponere overskydende midlerne til "grønt vintervedligehold". Forvaltningen bemyndiges til at ajourføre politikker i henhold til ovenstående.

Gadebelysning

Der afsættes 0,25 mio. kr. årligt til øgede udgifter til belysning i forbindelse med private fællesveje. De ekstra midler skal ses i sammenhæng med investeringen i LED lys på 3,1 mio. kr. på private fælles veje de kommende år. En investering med både økonomiske og miljømæssige fordele. Dermed tilbageruller forligspartierne den tidligere trufne beslutning om en udskillelse af udgiften til belysning af private fællesveje.

Sikring mod oversvømmelser i Fole

Der har været flere hændelser i Fole, hvor kraftig regn har skabt oversvømmelser. Det er ikke holdbart, hvorfor forligspartierne prioriterer i alt 1,5 mio. kr. i 2023 og 2024, til at udføre de mest nødvendige løsninger for at afhjælpe konsekvenserne af fremtidige skybrud.

Braine

Den Sønderjyske kulturarv i form af krigskirkegården fra 1. verdenskrig i Braine/Frankrig har et vedligeholdelsesmæssigt efterslæb. De sønderjyske kommuner er enige om at sikre en vedligeholdelse heraf, ved hver især at tilføre de nødvendige midler hertil. For Haderslev Kommune drejer det sig årligt om 0,025 mio. kr. Samtidig søges private fonde og Kulturministeriet om bidrag til udskiftning af/vedligehold af større enkelt elementer.

Anlæg til velfærd

Gode rammer er en del af forudsætningen for at kunne levere god velfærd og derfor skal der også laves de nødvendige anlægsinvesteringer. På trods af den faldende nationale anlægsramme, ønsker forligspartierne at fastholde de allerede afsatte anlægsprojekter. Enkelte projekter tilpasses tidsmæssigt men gennemføres. Det stigende udgiftsniveau søges imødegået via hårde prioriteringer indenfor de enkelte projekter, mens den resterende del af puljen til imødegåelse af stigende priser, svarende til 9,3 mio. kr., overføres til 2023.

Samlet er der afsat 654,5 mio. kr. for perioden 2023-2026 til vedligehold og ny anlæg.

Investeringer i vækst

Med konstitueringsaftalen blev Vækst- og Udviklingsudvalget oprettet som et nyt stående udvalg. Forligspartierne glæder sig over, at udvalget har taget vækst dagsordenen til sig og arbejder målrettet med kommunalbestyrelsens 2030-ambition om:

- 250 flere i uddannelse
- 500 flere indbyggere og
- 1000 flere arbejdspladser

Kommunalbestyrelsen har allerede vedtaget en erhvervs politik og der arbejdes nu på konkrete handleplaner, så Haderslev Kommune – i tæt samarbejde med Haderslev Erhvervsråd og andre samarbejdspartnere – kan understøtte erhvervsudviklingen, så der skabes vækst og 1.000 flere arbejdspladser i 2030. Vækst - og Udviklingsudvalget udarbejder inden for den nærmeste fremtid både en bosætningspolitik og en uddannelsespolitik, der skal forfølge ambitionen om henholdsvis 500 flere indbyggere og 250 flere i uddannelse.

Vækst kræver handling. Vækst kommer ikke af sig selv. Forligspartierne prioriterer derfor, at der indarbejdes en række vækstinitiativer i dette års budgetforlig, som skal ses i forlængelse af de tidligere års prioriteringer: Styrket turismeindsats, midler til en fundraiserfunktion frem til 2025, Erhvervsindsats – Udmøntning af erhvervs politik, styrkelse af Udviklingsråd Sønderjylland (URS) samt et medlemskab af Gronet. Samlet set afsættes 5,4 mio. kr. i budgetperioden til de nye vækstfremmende initiativer.

Haderslev Kommune skal være en attraktiv bosætningskommune. Det kræver gode fritidsfaciliteter på tværs af hele kommunen, der bygger ovenpå det aktive liv, som er en central del af kommunens identitet, til gavn for både borgere og besøgende. Forligspartierne har derfor afsat 15,5 mio. kr. til nye svømmefaciliteter i Vojens som forventes suppleret med bidrag fra private fonde. De nye faciliteter skal stå klar i 2026. Også i Haderslev by skal svømmefaciliteterne forbedres. Der afsættes indledningsvis 3,0 mio. kr. til reovering af de nuværende faciliteter i Haderslev. Dernæst afsættes der samlet set 10,0 mio. kr. i 2025 og 2026, som et afsæt for etablering af nye svømmefaciliteter i Haderslev by, som forventes at blive det næste større anlægsprojekt inden for kultur- og fritidsområdet. Svømmefaciliteterne er en integreret del af kommunens arbejde med sundhed og forebyggelse.

På uddannelsesområdet er forligspartierne enige om, at en nødvendig forudsætning for både at tiltrække og fastholde unge mennesker i kommunen, er gode uddannelses tilbud og et levende uddannelsesmiljø. Et Campus i Haderslev, vil netop kunne bidrage til både attraktive faglige og sociale rammer for uddannelsesinstitutionerne og de unge. Haderslev

Kommune skal bidrage aktivt til at understøtte processen med at få etableret et Campus. Derfor pålægges Ungeudvalget at finde midler til en campus koordinator indenfor egen ramme.

Kommunens virksomheder og erhvervsdrivende har, ligesom resten af landet, oplevet mangel på kvalificeret arbejdskraft. Forligspartierne understreger behovet for en effektiv beskæftigelsesindsats. Jobcentret har til opgave, at få flest mulige af kommunens borgere i arbejde. Naturligvis med respekt for borgerens krav på offentlig understøttelse og sagsbehandling. Beskæftigelse- og Borgerserviceudvalget skal i det kommende år bygge videre på de seneste års gode resultater bl.a. ved at sikre fastholdelse af borgere på kanten af arbejdsmarkedet og dermed opnå endnu bedre resultater.

Attraktive byer er et væsentligt element i at kunne tiltrække nye indbyggere i hele kommunen. Derfor fortsættes investeringen i hele kommunen via de afsatte puljer til formålet, som alle forlænges til at dække hele perioden 2023-26. Forligspartierne ønsker at trafikplanen for Haderslev by indtænkes i dette arbejde.

Økonomisk robusthed

Haderslev Kommune har det seneste år arbejdet målrettet mod at udvikle og realisere sidste års politisk bredt funderede budget, som bærer overskriften "Vækst og velfærd". I 2021 vedtog Byrådet en ny økonomisk politik, der skal sikre kommunens fortsatte økonomiske robusthed. Forligspartierne står bag de økonomiske målsætninger og de tre bærende styringsprincipper om ingen ufinansierede tillægsbevillinger, ingen automatiske budgettildelinger og stram rammestyring som et vigtigt fundament for kommunens udvikling.

Forligspartierne understreger, at på trods af økonomisk trange tider og en stigende efterspørgsel efter den kommunale service og offentlige ydelser, så skal den stramme rammestyring overholdes. Dette er nødvendigt for at kunne fastholde den langsigtede faglige og strategiske styring på alle kommunens områder. Derfor har samtlige udvalg en særlig opgave med konstant at tilpasse sine aktiviteter indenfor de tildelte økonomiske rammer.

Ambitionen om, at Haderslev Kommune ønsker at skabe et årligt politisk råderum til tværgående politiske prioriteringer fastholdes. Det sker via to spor: Budgetanalyser og et omstillingsbidrag. Igangsatte budgetanalyser fra sidste års forlig fortsætter og hertil igangsættes yderligere 7 budgetanalyser.

Formålet med budgetanalyserne er, at kommunen løbende sikrer, at borgerne og virksomhedernes skattemidler forvaltes fornuftigt og effektivt. Budgetanalyserne skal også se ind i nye teknologier, grønne muligheder og nye dagsordener, der kan bidrage til, at Haderslev Kommune er rustet til fremtiden og er på forkant med udviklingen. Analyserne fremgår af bilag 1.

Set i lyset af den forventede stramme finanspolitik, ønsker forligspartierne allerede nu at igangsætte arbejdet med et varigt omstillingsbidrag i 2024 på 0,5 % af servicerammen, hvilket skal indarbejdes i budgetstrategien for 2024-27. Forligspartierne vil til løsning heraf, opfordre udvalgene til nøje at vurdere om der er tidligere besluttede initiativer, der ikke længere er hensigtsmæssige og dermed kan medvirke til at understøtte den ønskede omstilling.

Finansieringstiltag

For at kunne understøtte løsningen af udfordringen på velfærden bredt, men ikke mindst på social og handicapområdet, har forligspartierne ønsket at skabe et større økonomisk råderum. Derfor er der skabt en øget finansiering på årligt 11,6 mio. kr. fra 2023 og frem. For at skabe tid til den nødvendige omstilling, på især velfærdsområderne, vil det i 2023 ske via en flytning af 5,0 mio. kr. fra anlæg samt en engangsreduktion på hele det administrative område på 5,0 mio. kr. Forligspartierne opfordrer til, at den nævnte engangsreduktion på det administrative område sker via midlertidige tiltag – eksempelvis midlertidige vakancer, vurdering af kendte ubesatte stillinger o.l. Samtidig opfordres der også til at en

vurdering af den ledelsesmæssige og administrative struktur på udvalgsområderne indgår som et væsentligt element når omstillingsbidragene skal realiseres.

Fra 2024 og frem skal samtlige udvalg – undtagen Social- og Handicapudvalget - bidrage med et ekstraordinært finansieringsbidrag på 0,4 % af kommunens serviceudgifter, svarende til et råderum på 10,0 mio. kr. For at øge råderum og budgetsikkerheden samlet set er der aftalt en yderligere finansiering i 2023 og frem på 1,55 mio. kr., fordelt med 0,5 mio. kr. fra Kultur- og Fritidsudvalget, 0,5 mio. kr. fra Beskæftigelse- og Borgerserviceudvalget, 0,5 mio. kr. fra Teknik- og Klimaudvalget, samt 0,05 mio. kr. fra Land- og Byudviklingsudvalget.

Fokus på kommunernes fælles ansvar

Forligspartierne anerkender, at Haderslev Kommune er en del af det kommunale fællesskab. Der tages forbehold for kommunernes samlede overholdelse af service- og anlægsramme og om nødvendigt vil forligspartierne mødes for at drøfte muligheder for at understøtte KL's samlede overholdelse af aftalen.

Regeringen forventes i løbet af november måned at indgå en finanslovsaftale for 2023. Såfremt finansloven har økonomiske konsekvenser for de kommunale budgetter og prioriteringer, kan forligspartierne mødes herom.

Tabel 1: Resultatopgørelse				
Beløb i mio. kr. *	2023	2024	2025	2026
Personskatter	-2.594,2	-2.650,0	-2.719,9	-2.800,2
Selskabsskatter	-27,5	-39,6	-33,2	-32,2
Grundskyld	-164,8	-164,9	-164,9	-164,9
Generelle tilskud	-1.404,8	-1.466,6	-1.526,5	-1.568,6
Indtægter, i alt	-4.191,3	-4.321,0	-4.444,4	-4.566,0
Driftsudgifter	2.708,7	2.713,7	2.708,2	2.706,4
Pris- og lønfremskrivning	-	118,7	240,2	365,7
Aktivitetsbestemt medfinansiering	251,7	251,7	251,7	251,7
Overførselsudgifter	1.023,2	1.023,2	1.023,2	1.023,2
Nettodriftsudgifter, i alt	3.983,5	4.107,3	4.223,3	4.347,0
Renteudgifter (nettoenter)	5,6	3,8	1,9	1,7
Resultat af ordinær drift	-202,2	-209,8	-219,2	-217,3
Anlægsudgifter, i alt	169,5	178,5	168,1	158,7
Anlægsindtægter, i alt	-5,4	-6,1	-4,4	-4,4
Nettoanlægsudgifter, i alt	164,2	172,5	163,7	154,3
Resultat af skattefinansieret område, i alt	-38,0	-37,4	-55,6	-63,1
Låneoptagelse	-46,7	-33,2	-30,4	-34,9
Afdrag på lån	79,5	81,9	83,1	85,9
Grundkapitalindskud	5,2	0,9	0,9	0,0
Balanceforskydninger	0,0	0,5	0,0	0,0
Samlet balance på det skattefinansierede område	0,0	12,7	-2,0	-12,1
Det brugerfinansierede område	0,0	0,0	0,0	0,0
Resultat i alt	0,0	12,7	-2,0	-12,1

Serviceudgifter:

Beløb i mio. kr.	2023	2024	2025	2026
Indgår i servicerammen	2.753,1	2.758,4	2.753,2	2.751,1
Indgår ikke i servicerammen	-44,4	-44,7	-45,1	-44,7
Driftsudgifter i alt	2.708,7	2.713,7	2.708,2	2.706,4

Overførselsudgifter:

Beløb i mio. kr.	2023	2024	2025	2026
Overførselsudgifter	1.023,2	1.023,2	1.023,2	1.023,2

Anlæg:

Budgetforliget har resulteret i nedenfor viste midler til anlæg i forligsperioden.

Beløb i mio. kr.	2023	2024	2025	2026
Anlægsudgifter	169,5	178,5	168,1	158,7
Anlægsindtægter	-5,4	-6,1	-4,4	-4,4
Nettoanlægsudgifter	164,2	172,5	163,7	154,3

Borgmester Mads Skau, V

1. Viceborgmester Kjeld Thrane, C

Jon Krongaard, O

Benny Bonde, D

Carsten Leth Schmidt, S

Børge Koch, B

Bilag 1: Budgetanalyser

For at bidrage til råderum, effektivisering og udviklingsdagsordenen igangsættes 7 budgetanalyser med henblik på, at de kan indarbejdes i budget 2024. Der vil blive udarbejdet kommissorier for budgetanalyserne, som vil blive forelagt Økonomiudvalget i december 2022.

Budgetanalyse 1: Sygefravær

Der ønskes en analyse af kommunens sygefravær og personaleomsætning. Analysen skal inddrage udviklingen over tid i kommunen og på landsplan. Det skal undersøges, hvad sygefraværet og personaleomsætning betyder for kommunens udgifter. Endeligt skal analysen komme med forslag til ændring af de eksisterende indsatser eller nye indsatser.

Budgetanalyse 2: Kantinedrift

Kantinen har igennem længere tid været økonomisk udfordret. Det skal undersøges om andre driftsformer er mere rentable. Eksempelvis udlicitering eller samdrift med andre offentlige instanser i nærområdet. Analysen skal også ses i lyset af et tidligere politisk ønske om at undersøge mulighederne for at kunne give offentligheden adgang til kantinefaciliteterne.

Budgetanalyse 3: Driftsafdelingen

Siden 2016 har driftsafdelingen arbejdet i henhold til Helhedsorienteret drift. Budgetanalysen vil via nøgletal fra andre kommuner undersøge om driftsformen er økonomisk optimal.

Budgetanalyse 4: Skoleruter:

Haderslev Kommune har 2 operatører på skolebusruterne (Sydtrafik og Haderslev Rutebilselskab), hvor skoleruterne ikke koordineres mellem disse. Samtidig er skoleruterne ikke blevet justeret i flere år i Sydtrafik regi. Det skal undersøges om skoleruterne kan effektiviseres og om der fremadrettet kan laves en forbedret organisering og planlægning af ruterne. Analysens resultater kan indgå i overvejelserne i udbuddet af skoleruterne i 2025. Samtidig ønskes undersøgt om der er alternativer til den nuværende bus betjeningsmodel.

Budgetanalyse 5: Energioptimering

DK2020 klimaplanen har til hensigt inden 2028 at de lavest rangerende energimærker i bygningsmassen i Haderslev Kommune opgraderes til energimærke E eller højere. Samtidig arbejdes der, frem mod 2030, for at alle energianlæg i Haderslev Kommunes egne bygninger, der bruger fossile brændsler, skal konverteres til vedvarende energi. Analysen skal frembringe modeller til hvorledes den grønne omstilling kan medføre effektiviseringspotentialer for Haderslev Kommune

Budgetanalyse 6: Decentrale udgifter til administration

Haderslev Kommune har 10 % højere udgifter til decentral ledelse end forventet niveau ifølge en analyse fra Indenrigs- og Boligministeriets Benchmarkingenhed. Det skal undersøges hvad der er årsag til de høje udgifter, og om der kan findes tiltag, som nedbringer udgifterne til decentral ledelse.

Budgetanalyse 7: Anvendelsen af midler i anlægsprojekter

Det ønskes undersøgt, via en repræsentativ stikprøve på gennemførte anlægsprojekter de sidste 3 år, hvorledes de indledningsvis afsatte midler til uforudsete udgifter er anvendt/disponeret.

Budgetforliget afspejler politiske prioriteringer i forhold til det ved 1. behandlingen fremlagte budget. Nedenfor fremgår de foretagne korrektioner for henholdsvis anlæg, drift samt finansiering.

Bilag 2 – Tilførsel af midler som følge af politiske prioriteringer – Drift

Budgetforliget afspejler politiske prioriteringer i forhold til det ved 1. behandlingen fremlagte budget. Nedenfor fremgår de foretagne korrektioner for henholdsvis anlæg, drift samt finansiering.

Politiske prioriteringer (beløb i mio. kr.)	2023	2024	2025	2026
Social- og Handicapudvalget				
Ekstraordinært finansieringsbidrag i 2023 - Administration	-0,602	-	-	-
Social- og Handicapudvalget	14,000	14,000	14,000	14,000
Lov- og Cirkulæreprogrammet	-0,998	-0,958	-1,235	-0,666
Beskæftigelse- og Borgerserviceudvalget				
Ekstraordinært finansieringsbidrag i 2023 - Administration	-1,386	-	-	-
Ekstraordinært finansieringsbidrag i 2024 og frem	-	-0,536	-0,536	-0,536
Ekstraordinært finansieringsbidrag - Beskæftigelse- og Borgerserviceudvalget	-0,500	-0,500	-0,500	-0,500
Lov- og Cirkulæreprogrammet	0,202	0,209	0,212	-0,332
Børne- og Familieudvalget				
Demografi - Dagtilbudsområdet	3,297	3,297	3,297	3,297
Demografi - Skoleområdet	-2,544	-2,544	-2,544	-2,544
Kompensation for struktur på skole- og dagtilbudsområdet	1,606	1,606	1,606	1,606
Ekstraordinært finansieringsbidrag i 2023 - Administration	-0,151	-	-	-
Ekstraordinært finansieringsbidrag i 2024 og frem	-	-3,865	-3,865	-3,865
Pulje til finansiering af investeringsstrategien - Børne- og Familieudvalget	2,000	2,000	2,000	2,000
Lov- og Cirkulæreprogrammet	0,370	15,524	15,571	15,510
Børne- og Familieudvalget - til prioritering	1,000	-	-	-
Kultur- og Fritidsudvalget				
Ekstraordinært finansieringsbidrag i 2023 - Administration	-0,087	-	-	-
Ekstraordinært finansieringsbidrag i 2024 og frem	-	-0,482	-0,482	-0,482
Ekstraordinært finansieringsbidrag - Kultur- og Fritidsudvalget	-0,500	-0,500	-0,500	-0,500
Tilpasning til Braine	0,025	0,025	0,025	0,025
Teknik- og Klimaudvalget				
Ekstraordinært finansieringsbidrag i 2023 - Administration	-0,873	-	-	-
Planlægningsressourcer med fokus på klimaindsatsen	0,600	0,600	-	-
Funktionskontrakter - Flyttes til drift	20,700	20,700	20,700	20,700
Ekstraordinært finansieringsbidrag i 2024 og frem	-	-0,794	-0,794	-0,794
Øgede udgifter til belysning på private fællesveje	0,250	0,250	0,250	0,250
Ekstraordinært finansieringsbidrag - Teknik- og Klimaudvalget	-0,500	-0,500	-0,500	-0,500
Lov- og Cirkulæreprogrammet	-	0,144	0,144	0,144
Ungeudvalget				
Ekstraordinært finansieringsbidrag i 2023 - Administration	-0,149	-	-	-
Ekstraordinært finansieringsbidrag i 2024 og frem	-	-0,174	-0,174	-0,174
Senior- og Sundhedsudvalget				
Demografi - Forebyggende hjemmebesøg	0,102	0,102	0,102	0,102
Ekstraordinært finansieringsbidrag i 2023 - Administration	-0,545	-	-	-
Senior- og Sundhedsudvalget	4,600	4,600	4,600	4,600
Ekstraordinært finansieringsbidrag i 2024 og frem	-	-3,204	-3,204	-3,204
Demografi - Genoptræning	0,400	0,400	0,400	0,400
Demografi - Ældrepleje	5,768	5,768	5,768	5,768
Lov- og Cirkulæreprogrammet	3,583	4,728	5,885	4,420
Økonomiudvalget				
Tilpasning til konstitueringsaftalen	0,600	0,600	0,600	0,600

Ekstraordinært finansieringsbidrag i 2023 - Administration	-1,207	-	-	-
Ekstraordinært finansieringsbidrag i 2024 og frem	-	-0,889	-0,889	-0,889
Finansiering via Økonomiudvalgets reservepulje	-0,350	-	-	-
Buffer til velfærd - Økonomiudvalget	-	1,000	1,000	1,000
Lov- og Cirkulæreprogrammet	-0,272	-0,261	-0,258	0,061
Vækst- og Udviklingsudvalget				
Erhvervsindsats – Udmøntning af erhvervs politik	0,300	0,300	0,300	0,300
Fundraiserfunktion til projekter	-	0,650	0,650	-
Ekstraordinært finansieringsbidrag i 2024 og frem	-	-0,056	-0,056	-0,056
Medlemskab af Gronet	0,114	0,114	0,114	0,114
Styrkelse af Udviklingsråd Sønderjylland	0,150	0,150	0,150	0,150
Styrket turismeindsats - Inkl. Midler til Fjord og dambåde	0,500	0,500	0,500	0,500
Land- og Byudviklingsudvalget				
Ekstraordinært finansieringsbidrag - Land- og Byudviklingsudvalget	-0,050	-0,050	-0,050	-0,050
Driftsudgifter i alt	49,453	61,954	62,286	60,455

Tilførsel af midler som følge af politiske prioriteringer – Anlæg

Politiske prioriteringer (beløb i mio. kr.)	2023	2024	2025	2026
Social- og Handicapudvalget				
Pulje til omstrukturering på Social- og Handicapudvalget	0,500	3,000	6,500	-
Kultur- og Fritidsudvalget				
Trænings- og Udviklingscenter	0,350	-	-	-
Vojens Idrætshaller - Udsiftning af tag	-	-	0,800	-
Vojens Svømmehal – Udsiftning af hoved-eltavlen	0,450	-	-	-
Svømmefaciliteter Vojens	-	0,500	8,000	7,000
Renovering af eksisterende svømmefaciliteter i Haderslev by	-	-	3,000	-
Svømmefaciliteter Haderslev by	-	-	0,500	9,500
Teknik- og Klimaudvalget				
DK2020 projekter i klimaplan	-	-	1,000	3,000
Investering LED-Gadelys private fællesveje	1,000	1,000	1,100	-
Pulje til udmøntning af cykelstiplan - Indtægter	-	-	-	-2,000
Pulje til udmøntning af cykelstiplan - Udgifter	-	-	-	5,000
Stenrev og havmiljøprojekter i Lillebælt og Haderslev fjord - Indtægter	-	-	-	-1,000
Stenrev og havmiljøprojekter i Lillebælt og Haderslev fjord - Udgifter	-	-	-	3,000
Tilgængelighedspulje 2026	-	-	-	0,400
Periodisering - Klimalavbund og andre synergiprojekter ved vandløb - Udgifter	-2,500	-2,500	-2,500	-
Periodisering - Klimalavbund og andre synergiprojekter ved vandløb - Indtægter	2,000	2,000	2,000	-
Periodisering - Masterplan Jomfrustien - flyt til 2022	-2,969	-	-	-
Periodisering - Masterplan Jomfrustien - flyt til 2024	-1,331	1,331	-	-
Periodisering - Flytning af driftsafdelingen	-5,000	5,000	-	-
Periodisering - Pulje til udmøntning af cykelstiplan udgifter	-7,000	7,000	-	-
Periodisering - Pulje til udmøntning af cykelstiplan indtægter	1,050	-1,050	-	-
Oversvømmelsessikring af Fole	0,500	1,000	-	-
Funktionskontrakter - Flyttes til drift	-20,700	-20,700	-20,700	-20,700
Pulje 2026 til realisering af trafiksikkerhedsplan	-	-	-	1,000
Senior- og Sundhedsudvalget				
Teknisk infrastruktur - ladestandere til elbiler	-	1,500	-	-

Velfærdsteknologi	-	-	-	1,000
Økonomiudvalget				
Erhvervsjord	-	-	-	5,000
Strategiske udviklingsplaner- og tiltag for Haderslev, Vojens og Gram	-	-	-	5,000
Strukturelle ændringer på borgernære områder	-	-	-	10,000
Periodisering - Erhvervsjord	-2,000	1,000	1,000	-
Udmøntet anlægspulje	-7,450	-7,000	-20,900	-53,900
Periodisering af ikke disponeret anlægsmidler	-0,550	-7,100	7,650	-
Bygningsvedligehold til IT- infrastruktur	-2,000	-2,000	-2,000	-2,000
IT-infrastruktur	2,000	2,000	2,000	2,000
Land- og Byudviklingsudvalget				
Borgerbudgettering Haderslev/Starup	-	-	-	1,000
Borgerbudgettering i landdistrikterne	-	-	-	1,400
Forum Vojens og Vision Gram	-	-	-	1,000
Landdistriktspulje	-	-	-	1,000
Område- og landsbyfornyelse	-	-	-	2,600
Netto anlægsudgifter i alt	-43,650	-15,019	-12,550	-20,700

Tilførsel af midler som følge af politiske prioriteringer - Finansiering

Politiske prioriteringer (beløb i mio. kr.)	2023	2024	2025	2026
Afdrag på lån				
Ændret Afdrag - Periodiseringer Masterplan Jomfrustien	-0,164	-0,113	-0,113	-0,113
Låneoptagelse				
Periodisering af lån Højmarken	4,350	-4,350	-	-
Ændret låneoptag - Periodiseringer Masterplan Jomfrustien	4,100	-1,264	-	-
Renter				
Justering af renter	2,286	0,488	-0,270	-1,186
Ændret renter - Periodiseringer Masterplan Jomfrustien	-0,084	-0,054	-0,052	-0,050
Finansiering, I alt	10,489	-5,294	-0,436	-1,350